

Yeni Kamu Yönetimi Düşüncesi Işığında: “GİRİŞİMCİ BÜROKRASI VE GİRİŞİMCİ BÜROKRATLAR”

Girokrasi Nedir?

Adına bürokrasi denilen ve her halükarda verimsizliğinden, hantallığından, iş göremezliğinden ve çağdışılığından şikayet edilen devlet yönetme aygıtı, modern kamu yönetiminin 20.yüzyıla bağışladığı bir yapıdır. Yalnız bir yönetim aygıtı olan bürokrasiyi hantallığından şikayet edilen iş göremez raporlu, sicili bozuk bürokrasiden ayırmakta fayda vardır. Bürokrasi, devlet yönetme aygıtı olarak bir organizasyonu, negatif anlamda iş göremez raporlu yürütme ve iş sistemi olarak ise insanların kafasında oluşmuş bir bozuk imajlı kavramı/uygulamalar bütününe ifade eder.

Aslında bürokrasi sözcüğünün kirlenen imajıyla birlikte tarihe gömülmesini kolaylaştırmak adına girokrasi kavramını teklif etmek uygun olabilir. Bürokrasi bir organizasyon olarak algılandığında bu organizasyonu iyileştirmenin bazı yolları vardır şüphesiz. Kamu yönetimindeki yeniden yapılanma arayışlarının önemli bir kısmını da bu alan oluşturur. Ancak kavramın bozulan imajı devlet müessesesi üzerinde biriken negatif algıyı da kuvvetlendirmekten başka bir işe yaramıyor. İşe kavram değişikliğinden başlamak belki de kötü algılamaların önünü alabilir. Elbette sadece kavramsal değişiklik devlet aygıtında yapılacak bir reorganizasyon ve iyileştirme için yeterli altyapıyı oluşturmayacaktır. Bu noktada yapılması gereken ilk şey devletin kim için ne adına var olduğunu yeniden tanımlamaktır. Eğer devlet salt anlamda sadece kendisi için varsa toplum devlete feda edilebiliyor, toplumun gelişimi, refahı, ilerlemesi, özgürlüğü devletin bekasının arkasında kalıyorsa bu durumda durumu tersine çevirmek gerekecektir. Devlet toplum için vardır, bireyin hakları, vatandaşların özgürlükleri ve çıkarları devletin çıkarlarından önce gelmelidir. Örneğin devletin resmi ideolojisi için kişilerin dini özgürlükleri baskı altına alınamaz. Devletin menfaatleri adına kişilerin meşruu çerçevede ekonomik girişimde bulunma özgürlükleri sınırlanamaz. Devlet bireyin önünü açmalı, toplum kalkınmasını ana hedef haline getirmelidir. Vatandaşların kaynaklarını vatandaşlar için, vatandaşlara hizmet maksadıyla kullanmak durumunda olan devlet toplum kaynaklarını en verimli en etkin biçimde kullanmak zorundadır. Zaman, para ve diğer kaynakların israfına yol açacak uygulamalar etkin ve vatandaş odaklı bir devletin geleneği haline gelemez.

Maalesef Türkiye’de kamu bürokrasisi kaynak israf etmekten uzun zamandır geri duramamıştır. Devlet kendi alacaklarını tıkr tıkr vatandaştan zamanında tahsil ederken, buradan biriktirdiği kaynağı harcarken hoyrat davranabilmiştir. Bunda sadece bürokratların suçu da yoktur. Emir makamında bulunan siyasiler de bu gidişattan sorumludurlar. Ancak siyasilerin genel olarak geçici, memurların ise uzun yıllar görevlerinde kalıcı olduklarını düşünürsek burada sorumluluğun büyük ölçüde bürokratlarda olduğunu iddia edebiliriz. Şikayet edilen bürokratik yapının ürettiği insan modeli ise bürokrasinin negatif imajına katkıda bulunan en önemli faktördür. Kamusal iş süreçlerinde yaşanan olumsuzluklar kadar bu işleri yürütmekle mükellef olan insanların kalitesi de tartışılmak durumundadır. İş fiilen yürüten insanların hangi davranış modunda oldukları yapılan işin kalitesini direkt olarak etkiler. İşte bu negatif insan/bürokrat modeli adına bürokrasi denilen aygıtın imajının kirlenmesine, verimsizleşmesine katkı sağlamıştır.

Bürokrasiyi kötü bir sistemi yöneten insanlar topluluğu ve iş süreçleri bütünü olarak algılasak onun yerine koyacağımız alternatifin iyi özellikler taşıyan ve toplum kalkınmasını esas alan, devlet idaresinde rasyonaliteyi benimseyen bir model olmasını öngörmek durumundayız. Bu öngörünün adı girokrasi olabilir. Girokrasi her şeyden önce kişisel ve kurumsal girişimciliği esas alan bir yapının adıdır. Hantallığı ile meşhur bürokrasiden farklı olarak girokrasi esnek bir yapılanmayı ifade eder. Girokrasi daha ilerisini görmeyi ifade eden vizyoner bir yapının adıdır. Girokrasi topluma hizmet eden kamu örgütlenmesinin piyasa koşullarındaki kalitede hizmet üretmesini öngören bir modeldir. Girokrasi bürokrasiden farklı olarak hiyerarşik yapılanmanın asgariye çekildiği bir sistemin adıdır. Girişimcilik temelli girokrasi kendi çarkını çevirecek kadrolardan girişimci ve sıra dışı bir ruha sahip olmalarını ister. Onun için girokrasi yeni çağın kamu örgütlenme biçimidir. Daha doğrusu yeni kamu yönetimi düşüncesinin öngördüğü örgütlenme modelidir. Yeni kamu yönetiminin nelerle ortaya çıktığını daha önceki kısımlarda işlemiştik. Ancak anahatlarıyla bir kez daha ortaya koymak gerekirse yeni kamu

yönetimi düşüncesi esnek, kalite ve vatandaş odaklı, yönetimde rasyonaliteyi benimseyen bir örgütlenme modeli öngörür. Şeffaflığı, demokratikleşmeyi ve hesap verilebilirliği esas alır. Kapalı bir sistem anlayışını reddeder. Minimal devlet modelini benimser, devletin bazı alanlardan çekilmesini sivil toplumun öne çıkmasını, paydaşlara dayalı yönetim anlayışını önceler. Tek başına anlayışından ortaklaşa ve hep beraber-kollektif dayanışma ruhuna sahiptir. Bireylerin çıkarları önemlidir. Ancak toplumsal gelişim için işbirliğine de ihtiyaç vardır.

Sayılan bütün bu özellikler adına girokrasi denilen ve bürokrasinin yerini alabilecek aygıtı tarif eder. Bürokrasi weberyen çağın çocuğu iken girokrasi belki de postmodern çağın çocuğudur. Girokrasi kendine has anlam yüklemeleri ile kamu yönetimi düşüncesinde ve uygulamasında yerini bulana kadar açılımına girişimci bürokrasi demek durumunda olduğumuz bir kavramdır. Burada gelebilecek haklı itiraz şudur ki bürokrasi kelimesini bir taraftan reddederken öbür taraftan girokrasiyi girişimci bürokrasi olarak açmak ne kadar doğrusudur. Unutulmamalıdır ki esas olan sistemin değişmesidir. Sistem değişip adına bürokrasi denilen hantal aygıt daha esnek bir aygıt dönüşümüne kadar girokrasiyi girişimci bürokrasi olarak tanımlamamızda bir mahsur yoktur.

Girişimci Bürokrat Kimdir? (Girokrat)

Girokrat ise girokrasiye uygun yönetici tipidir. Bürokrat ile girokrat arasındaki temel farkın ne olduğuna bakılacak olursa; bürokrat rutini takip ederken girokrat sıra dışı işleri ve rutin dışı uygulamaları önceler. Girokrat her ne kadar bürokrasi içinde doğmuş yönetici tipi ise de hiçbir girokrat içinde bulunduğu sistemin koşullarından memnun değildir. Çünkü iş yapma arzusu karşısında önüne çıkan engeller sistemin mevcut tikanlıkları sebebiyledir. Aşağıda değinileceği gibi örneğin Vali Recep Yazıcıoğlu'nun hayatta iken bürokrasiye ve sisteme getirdiği eleştiriler yapacağı icraatlar için engel teşkil ettikleri ve ülkenin önünü tıkadıkları içindir. Gelişmiş ülkelerde yakalanan yönetimde rasyonalitenin iyi örnekleri göz önünde dururken ve aklın yolu birken ortaya çıkan kötü tablo elbette gayretli ve girişimci ruha sahip her kamu yöneticisini rahatsız etmiştir. Bu rahatsızlık eleştiriye dönüşünce söz konusu eleştiri sahipleri de sistem için birer rahatsızlık kaynağı oluşturmuştur. İşte bu yüzden Yazıcıoğlu Erzincan valisi iken merkez valisi olarak görevlendirilmiştir.

Girokrat liderlik vasıflarına sahip, ikna kabiliyeti yüksek, çalışkan, sıra dışı, toplumsal kalkınmaya önem veren, devlet karşısında bireyi ve toplumu koruyan ama bunu yaparken projeci olmayı da ihmal etmeyen yöneticidir. Girokrat kimlikli yöneticilerde öz güven duygusu da son derece gelişmiştir.

Girokratlarda öne çıkan vasıfları tek tek sıralamak gerekirse;

Duygusal Stabilité sahibidirler: Etkili girokratların hayal kırıklıkları ve yüksek stresle başa çıkabilmesi gerekir. Bu ise kişilik olgunluğu gerektirir.

Coşkuludurlar: Girokratların temel özelliklerinden biri aktif ve enerjik olmalarıdır. Olağanüstü durumlara hızlı yanıt verebilirler.

Disiplinlidirler: Girokratin kendi kendisini disipline edebilmesi gerekir. Girokratlar, düzen konusunda içten gelen bir eğilime sahiptirler.

Toplumsal Cesarete sahiptirler: Girokratlar risk alma konusunda cesur bir yapıya sahiptir. Toplumun tepkisinden etkilenmezler.

Kendilerine Güven duyarlar: Kendine güven, girokratların en çok bilinen özelliğidir. Başkalarının onayına ihtiyaç duymazlar ve aldıkları kararlar konusunda pişmanlık duygusu yaşamazlar.

Yüksek Enerji sahibidirler: Uzun çalışma saatleri ve yorucu yolculuklar başarılı girokratların hayatının temel parçasıdır. Bu da, yüksek bir enerjiyi gerektirir.

Sezgi kabiliyetleri kuvvetlidir: Akıl, rekabetin giderek sertleştiği günümüz ekonomisinde bir kurumu ayakta tutmaya yeterli değildir. Girokratların tehditleri ve fırsatları önceden görebilmeleri için, sezgilerine de güvenmeleri şarttır.

Takım Çalışmasına Yatkinlıkları vardır: Girokratların çalışanlarıyla baba-çocuk ilişkisi yerine, yetişkin-yetişkin ilişkisi kurabilmesi gerekir. Kurum organizasyonunu bir takım çalışmasına dönüştüren temel kural budur.

Empati sahibidirler: Kendinizi başkasının yerine koyabilme yeteneği olarak tanımlanan empatinin, başarılı bir girokratin özellikleri arasında bulunduğu gerçeği, bugün geçmişe oranla çok daha fazla kabul görüyor. Takım üyelerinin motivasyonunu artırabilmek için lider girokratların, iş süreçlerine onların gözünden bakabilmesi şarttır.

Karizmaları vardır: Karizma sahibi girokratlar, çalışanlarında ve vatandaşlarda güçlü duygular uyandırır. Lider kişilikli girokratlar, aynı zamanda karizmalarını kullanarak, diğer çalışanları yönlendirecek vizyonu oluştururlar.¹

Sürekli öğrenmeyi esas alırlar: Girişimci liderler, girokratlar ömür boyu öğrenmenin kendini yenilemenin önemine inanan kimselerdir.

Kaynak kullanımında empati sahibidirler: Girokratlar topluma ait değerleri, kaynakları kullanırken kendi kaynaklarını kullanırken gösterdikleri hassasiyeti gösterirler.

Başkalarının gelişimi için fırsat tanırırlar: Girokratlar başkalarının kendilerini geliştirmeleri için imkanları seferber ederler. Aynı zamanda iyi birer koç, iyi birer yetiştiricidirler.

İnsan unsurunu önemserler: Girokratlar birer takım kaptanı olarak hem çalışanlarını hem de toplumun içindeki insanları önemserler. İş birliği ve iletişim için bu olmazsa olmazlardandır.

Girişimci ruha sahiptirler: Girişimci ruha sahip olmak girokratlar için vazgeçilmez bir özelliktir. Hatta temel özelliktir. Eldeki kaynaklarla maksimum çıktıyı temin etmek ve çevresel şartları dikkate alarak fırsatları sonuca dönüştürmek girokratin öne çıkan vasfıdır.

Girokrat yöneticiler hakkında geliştirebileceğimiz ortak tanımlama ve özellikler bunlar olabilir. Ancak bütün özelliklerin bir kişide aynı anda toplanması bazen mümkün olmayabilir. Ancak ana ölçümüz lider vasıflı, farklı düşünen, tabiri caizse sinekten yağ çıkarabilen ve elindeki imkanları sonuca, çıktıya çevirebilme yeteneğine sahip, katma değer üretebilen kimseler girokrat sıfatını kazanabilirler. Bir de unutulmaması gereken diğer bir nokta da proje üretme ve bu projeyi kolayca neticeye taşıma kabiliyetidir.

Vizyon ve Uygulamalarıyla Meşhur Girişimci Bürokratlar

Halkın Süper Valisi, Girişimci Ve Sıradışı Bürokrat: Recep YAZICIOĞLU

Girişimci bürokrat deyince akla gelen ilk isimlerden birisi şüphesiz rahmetli Valimiz Recep Yazıcıoğlu'dur. Yazıcıoğlu renkli kişiliği, tevazusu, kamu idaresine ve bürokrasiye bakışındaki farklılıkla, görev yaptığı illerdeki rutin dışı proje ve uygulamalarıyla halkın sevgisini kazanmıştır. Kısa özgeçmişine bakılacak olursa;

“Vali Yazıcıoğlu 2 Haziran 1948'de Trabzon'un Sürmene ilçesinde doğdu. Yüksek öğrenimini Ankara Hukuk Fakültesi'nde tamamladı. 1975 yılında askerliğini Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nda asteğmen olarak yaptıktan sonra, 1968 yılında, Aydın Maiyet Memuru olarak göreve başladı. 1971-1984 yılları arasında sırasıyla Kalkandere, Bahçe, Hamur, Ayvacık, Kırıkhan, Alaca, Akçakoca kaymakamlıkları görevinde bulundu. 1971-1984 yılları arasında, sırasıyla Kalkandere, Bahçe, Hamur,

¹ Etkili Bir Liderin On Özelliği, https://www.turkticaret.net/business_center/haber.php?id=558, 7.11.2007

Ayvacak, Kırıkhan, Alaca, Akçakoca ilçelerinde kaymakamlık görevinde bulundu. 1984 yılında Tokat Valiliği'ne atandı. Daha sonra, 14 Ağustos 1989'da Aydın Valisi olarak göreve başladı. 19 Ağustos 1991 tarihinde Erzincan Valiliği'ne atandı ve bu görevinden sonra, 26 Eylül 1999'da da Merkez Valiliği'ne getirildi. Evli, üç çocuk ve bir torun sahibi olan Recep Yazıcıoğlu, zaman zaman yaptığı sistem eleştirileriyle ve aykırı görüşleriyle dikkat çekti. Son olarak Denizli Valiliği görevinde bulunan Yazıcıoğlu, 2 Eylül 2003'de Eskişehir-Ankara Yolu üzerindeki Temelli Belediyesi yakınlarında trafik kazası geçirdi. Ankara İbn Sina Hastanesi'ne yatırılan Yazıcıoğlu, kazadan iki gün sonra bitkisel hayata girdi. Türk halkının yakından tanıdığı ve çok sevdiği Vali Recep Yazıcıoğlu, 8 Eylül 2003'de Ankara İbn Sina hastanesi'nde vefat etti. Cenazesi bir gün sonra, Söke ilçesinde defnedildi.”²

Vali Yazıcıoğlu, lider kişilikli, meselelere farklı bakan, sorun değil çözüm üreten, ileri görüşlü bir insandı. Vali Bey'in Tokat Valiliği döneminde imza attığı, kamu yönetimi alanında örnek gösterilen, adına Tokat Modeli denilen uygulamalara baktığımızda da Vali Bey'in ne kadar girişimci bir kişiliğe sahip olduğu ortaya çıkmaktadır.

Recep Yazıcıoğlu “Bu Sistem Değişmeli”³ isimli kitabında Tokat modeli hakkında şunları yazmış: “1984-1988 tarihleri arasında vali olarak görev yaptığım Tokat ilinde özel idare aracılığı ile yapılan ve bazılarınca “Tokat Modeli” olarak adlandırılan çalışma aslında idarecilerimizin bugün ve özellikle geçmişte yaygın olarak uygulayageldikleri, yerel hizmetlerde ve merkezden planlanan hizmetlerde, devletin sınırlı kaynaklarına, yerel kaynakları katarak(halkın gönüllü katılımı) emanet yöntemiyle, büyük tasarruf sağlayan, yaygın, etkili ve süratli sonuç alma sistemidir.

Dört yıl içinde Tokat ilinde, ilgili bakanlıkların ödenekleri, özel idarenin gelir kaynakları ile beraber, torba bütçe şeklinde bir araya getirilmiş, özel idare aracılığı ile malzemeye tahvil edilerek, şehir merkezlerinde kaymakamların başkanlığında emanet komisyonlarına, köylerde de yine kaymakamlar aracılığı ile muhtarlara verilerek başta eğitim ve sağlık olmak üzere bütün sektörleri kapsayan pilot bir uygulama gerçekleştirilmiştir. Bu programda aktif rol ilçe şantiye şefleri gibi çalışan kaymakamların olmuş, il sadece destek hizmeti sağlamıştır.

Bu suretle yatırımlarda müteahhit karı ortadan kaldırılmış, toptan malzeme mübayaasının avantajından istifade edilmiş, taşeronların yaptığı ortalama % 25 kırımlar da ilave edildiğinde proje tutarına göre şehir merkezlerindeki yatırımlarda ortalama olarak % 40, köylerde ise % 75'lere varan tasarruflar sağlanmıştır. Eğitim ve sağlık başta olmak üzere değişik amaçlı sosyal tesisler, kamu binaları, emniyet, jandarma ve tarım kurumları için binalar, iş hanları ve benzeri irili ufaklı 2000'e yakın bina emniyet yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.

İlde eğitim, sağlık ve ticaret sektörlerinde önemli gelişmeler sağlanmış, ve bir birim devlet katkısı, mahalli katkı ve hizmetlerle desteklenerek, proje maliyetleri düşürülmüş ve bu katkının 3-4 katı büyüklüğünde sosyo-ekonomik yapılar gerçekleştirilmiştir.

Son dört yıl içinde (bu uygulamaların yapıldığı zamanı kast ediyor) ilgili bakanlık bütçelerinden transfer edilen ödenekler ve özel idare imkanları ile 25000 metre küp kereste, 50000 ton çimento, 10000 ton demir, 20 milyon adet tuğla ve kiremit alınmıştır. Köylerde muhtarlar hane başına 20000-25000 TL arasında değişen miktarlarda gönüllü vergi toplamış ve taşeronların istihkakları büyük oranda bu para ile ödenmiştir.

Neticede başta Milli Eğitim ve Gençlik-Spor Bakanlığı olmak üzere genel bütçeden sağlanan toplam 19 Milyar liralık ödenek, 600 köyden sağlanan tahmini 5 milyarlık salma ve özel idarenin kaynaklarıyla toplam proje tutarı yılın fiyatlarına göre 25 milyara varan 3000 derslik ve lojman, proje tutarı 2,5 milyar TL olan 3000 yatak kapasiteli öğrenci yurtları, Sağlık Bakanlığınca sağlanan 500

² Recep Yazıcıoğlu, <http://www.kimkimdir.gen.tr/kimkimdir>

³ Recep Yazıcıoğlu, Bu Sistem Değişmeli, Birey Yayıncılık, İstanbul, 1995.

Milyon TL ile proje tutarı 2 Milyar olan 176 adet sağlık evi, her birinde öğretmen evi bulunan iş hanları kompleksi gerçekleştirilmiştir.

Modelde, ödenekler, özel idare imkanları ile hamur haline getirildiğinden ödeneklerin ayrı ayrı olması, geç veya erken gelmesinin genelde ortaya çıkardığı sakıncalar ortadan kaldırılmıştır.”

Yazıcıoğlu hem eylemde hem söylemde sıra dışı bir bürokrat çizgisindeydi. Radikal çıkışları kimi zaman sistemin işleyişinden memnun olanları rahatsız edebiliyordu. Eylemdeki farklılık söze de yansımaktaydı. Vali Yazıcıoğlu sistemin ana sıkıntılarını gayet sert bir dille eleştirebilmiş bir insandı.

Ona göre “Türk yönetim sistemi A’dan Z’ye kadar bozulmuştur. Çürümüş, tıkanmış fakat canı çıkmadığı için bölük pörçük, yamalama yöntemleriyle ömrünün uzatılması çalışmaları devam etmektedir. Reform arayışları samimiyetle gündeme gelmemiştir. Bu anlamdaki arayışlar, haykırımlar, merkezdeki idari, siyasi ve elit kadronun hiç de hoşuna gitmemektedir. İdari yapıdaki reform neticede merkezdeki idari, siyasi ve ekonomik yapının daraltılmasını hedeflemektedir. Dolayısıyla bu yapıya hükmeden, oligarşik, elitist siyasi yapı bu imkanların halka, yerel yönetimlere devredilmesine yanaşmamaktadır. Hiç kimse hükmettiği alanın daraltılmasını istememektedir.”⁴

Vali Bey son derece haklıdır. Üstelik bu eleştirileri de resmen görevde bulunduğu dönemde TV’lerde, gazetelerde, radyolarda ve kitapları aracılığı ile dile getirmiştir. Devletin ağır ve hantal yapısı ile oynamamanın faturasının ne olduğunu Yazıcıoğlu şu ifadelerle dile getirmektedir: “Devletin teknik devlete dönüştürülmesi anlamında küçültülmesi ve olması gereken noktaya çekilmesini başaramadığımız sürece, devlet halkına yük olmakla kalmayıp, kaynak ve zaman yutarak, gelişme ve kalkınmanın baş engeli olacaktır. Kalkınma ve gelişme tüm örneklerinde görüldüğü gibi, devletin değil halkın işidir. Halk örgütlenmeden, şirketleşmeden, kooperatifleşmeden, yerel meselelerde söz sahibi olmadan inisiyatif kullanmadan, ekonomide, yönetimde, siyasette ağırlığını koymadan kalkınma ve gelişme sağlanamayacaktır.”⁵

Bu düşünceler yıllar önce Yazıcıoğlu tarafından dile getirildiğinde garipsenmişti. Ama bugün yeni kamu yönetimi düşüncesinin etkili olduğu dönemde bu fikirler gerçekten ne kadar değiştiğimizi ortaya koyuyor. Girişimci anlayışa sahip Yazıcıoğlu statükonun kalelerini bombardımana tutarken sistemin gidişatından memnun olanlar bugünü elbette göremeyeceklerdi. Kamu yöneticilerinin girişimci vafsa haiz olmaları gerektiğini ifade eden Yazıcıoğlu eylem-söylem ilişkisini yaptığı icraatlarla, açıklamalarıyla gayet iyi kuran bir bürokrattı. Şunları söylüyordu: “hayaller, vaatler, parasal tedbirler, kesin çözümler zahmetlidir, fedakarlık ister. Bu fedakarlık eşit, adil ve yaygın olmalıdır. Netice alındıkça insanlar heveslenecek, heyecanlanacak, yapılmayan hizmetler devletin değil, katılım azlığı sonucu olacaktır. Şehirler bu anlamda birbiri ile yarışacak, tüketici değil, üretici duruma geleceklerdir. Bedel ödenmeden kalkınmayı sağlamak ve bu yönde halka umut vermek çözümü karizmatik lider ve süper uzmanlıkta aramak, her seferde hayal kırıklığına sebep olmaktadır.”⁶ Vali bey kurtarıcı rolüne soyunmuş beceriksizlerden zaman zaman dert yanmış, girişimci ve çözüm üretebilen yöneticilerin gerekliliğini sürekli olarak vurgulamıştır.

Mahalli İdareler Dergisi için Selvi Erdoğan tarafından gerçekleştirilen bir röportajda Yazıcıoğlu sıra dışı kişiliğini şu ifadelerle dile getiriyordu; “Bakın bir adam memur olur, bürokrasi hastalığına yakalanır. İş yoksa sürmek, kendini önemsetmek ister. Biz her zaman problem çözmeye çalıştık. Problem gördüğümde onu çözmekten her zaman haz aldım. Bütün bunları topladığımız zaman yöneticiler arasında halk size farklı baktıysa bunun sebebi olsa olsa budur diyorum. Geçen gün Diyarbakırlı bir genç, 30 yaşlarında “ben üç kişiye hayranım” dedi. “Saddam, Kaddafi, Recep Yazıcıoğlu”. dedim ne ilgisi var bu faşist adamlarla? “onlar” dedi, dünyaya ve Amerika’ya meydan okuyorlar. Sen de sisteme ferman okuyorsun, onun için seni seviyorum” Sisteme yönelik yüksek sesle

⁴ Yazıcıoğlu, a.g.e.

⁵ Yazıcıoğlu, a.g.e.

⁶ Yazıcıoğlu, a.g.e.

yapılan haykırışlar ve eleştiriler var. Belki halk söyleyemediği bir kısım şeyleri bizden duyunca samimiyeti biraz daha artırıyor.”⁷

Girişimci bir bürokrat olarak Yazıcıoğlu'nun üç temel vasfı burada ortaya çıkıyor. Birincisi Vali farklı düşünüyor, içinde bulunduğu şartların iyileştirilmesi için teklif getiriyor. İkincisi geliştirdiği söylemi icraatleriyle destekliyor. Tokat modelinde olduğu gibi. Üçüncüsü Problem üreten bir düzende problem çözmeye cesaretini gösterebiliyor, sorunlara kayıtsız kalmıyor. Dolayısıyla Vali Bey tam bir sıra dışı girişimci bürokrat çizgisi sergiliyor.

Yazıcıoğlu'nun Erzincan'da Valilik yaptığı dönemdeki icraatları bu kanaatleri güçlendiriyor. Erzincan'da eğitim probleminin % 99'u çözülmüş, 150 köyün içme suyu ve kanalizasyon sorunu halledilmiş, 30 yıllık bir sorun olan Başpınar köprüsünün yapılması sağlanmış. Yerleştirme biçimi ve yapıma şekliyle doktora tezine girebilecek kadar (Vali Yazıcıoğlu ile ilgili üç doktora tezi yapılmıştır) sıra dışı projelendirilen ve 1 Trilyon TL proje maliyeti olan köprü 100 milyar Türk Lirasına yapılmış. 130 yıllık rüya olan Taşyol için 8 Km'lik kanyon delinmiş, 7.5 km'lik kısmı bitirilmiş. Tarım alanında da projeler geliştirilmiş. SEK'in özelleştirilen tesislerinden biri alınmış, günlük 100 Ton süt işleyebilen bir fabrika bölge ekonomisine kazandırılmış. İl özel idaresinin de ortak olduğu bir mermer fabrikası, asbestli boru üreten bir kiremit fabrikası kurulmasına öncülük edilmiş. Çuval ve tekstil fabrikaları da İl Özel idaresinin düşük payları ile kurulmuş diğer fabrikalar olarak karşımıza çıkıyor.”⁸ İşte yapılan tüm bu atılımlar Vali Bey'in gayretleriyle gerçekleştirilmiş.

Yazıcıoğlu'nun cesaretli bir bürokrat olması da faydalı işler yapması için yolunu açmış. Kalkandere kaymakamı olmadan evvel Kalkandere'de bir yol açılmış. Ancak yol bir yere kadar gelmiş, bitirilemiyor. Vatandaşlar tarla vermiyor, yol da bir türlü bitmiyor. Bir Cuma günü Vali bey kaymakamlığa gidiyor, köy hizmetleri müdürünü yanına çağırıyor. Bir dozer ve cesur bir dozer operatörü istiyor. Tahrirat memurundan aldığı 14'lü tabancayı yanına alıyor, dozerle beraber yol yapım şantiyesine gidiyor. Mermiyi silaha sürüyor, dozerin yanına oturuyor. Şoföre diyor ki: “alınma silah dayasalar devam edeceksin, gözünü kırpma bu yolu açacağız”. Yol açıldıkça tarla sahipleri arazilerinin gasp edildiğini söyleyerek feveranı koparıyorlar. Kavga sürerken bir yandan da yol açılıyor. İş bittikten sonra eve geliyor, silahı yatağın üzerine fırlatıyor. Eşi Meryem Hanım'a “kullanamayacağım şeyi niye taşıyorum? Diyor ve o günden sonra bir daha üzerine silah almıyor.”⁹ Aslında Vali Bey kimseye ateş edemeyecek kadar merhametli bir insandır belki ama işin neticeye bağlanması için tedbir alıyor ve cesaretle sorunların üzerine gidiyor.

Girişimci bürokrat tipinin bir diğer özelliği de mesleğinde “model insan” olmaktır. Vali Bey her kesim tarafından sevildiği gibi gittiği her ortamda sevgi ile karşılanmış bir kişilik olarak ortaya çıkmıştır. İlber Ortaylı Vali Bey'in model insan olma vasfını şu satırlarda dile getirmektedir: “Ankara'ya geldiği zamanlardan birinde mutlaka bir dersime davet ederdim. Sınıfa bütün Siyasal Bilgiler Fakültesi talebeleri doluyordu. Belli ki mesleğinin model kişiliği idi.”¹⁰ Bu ilgi ve alaka elbette sadece üniversite ile sınırlı değildir. Ortaylı'nın anlattığına göre Erzincan'ın köylerine gittiklerinde halk Vali'sini karşılamak için arabanın önüne yığılırlarmış. Vali Bey kendini göle atar, halkı oradan selamlar, dağın tepesindeki bir köyde iken biraz sonra yamaç paraşütü ile ovadaki bir köye inermiş. Bu sportmen özellik Vali'yi sevdiiren özelliklerden biridir şüphesiz.

Recep Yazıcıoğlu Ankara Ulus Gazetesi tarafından yılın bürokrati seçilmiştir. Jüri üyeleri bu seçilmeye sebep olarak da Türkiye'nin en genç valisi olmasına rağmen Tokat'ta yapılan ilkökul ve sağlık ocağı sayısının, o güne kadar Cumhuriyet döneminde yapılanlardan sayıca daha fazla olmasını

⁷ Mahmut Balcı (yayın yönetmeni) , Sıra dışı Bir Vali Recep Yazıcıoğlu, Birey Yayıncılık, İstanbul, 2001. s.139-140

⁸ Balcı, a.g.e.

⁹ Köksal Papuçcu, Adam Gibi Vali Recep Yazıcıoğlu”, Nesil Yayınları, İstanbul, 2005, s.18.

¹⁰ İlber Ortaylı, “Vali'nin Ölümü”, **Halkın Valisi Recep Yazıcıoğlu**, Hazırlayan: Mahmut Balcı, İstanbul, 2003, s.99.

gösterir.¹¹ Tokat modeli olarak ün yapan iş görme, netice alma ve ortaya somut hizmet koyma yaklaşımı böylece Ulus Gazetesi tarafından ödüllendirilmiş olur.

Recep Yazıcıoğlu gibi nice cesur bürokratların yetişmesi dileği ile kendisine Allah'tan rahmet diliyorum.

Belediyelerden, bakanlıkların merkez teşkilatlarına, kaymakamlıklardan valiliklere, KİT'lerden başka yönetim birimlerine her kademe ve alanda girişimci ruha sahip, başarıya odaklanmış, milletin menfaatlerini devletin menfaatlerine önceleyen yönetici tipine ihtiyaç vardır.

Üstelik bozulan sistemi yeniden yapılandıracak, hizmet odaklı bir kamu yönetimi anlayışını pratikte sergileyebilecek, kısacası yönetimde değişimi tetikleyebilecek, taşın altına elini koyabilecek insan modeli de yine girişimci bürokratlardan çıkacaktır, çıkmıştır. Recep Yazıcıoğlu bu modelin en belirgin örneğidir.

Gelişmiş ve kalkınmış bir Türkiye için nice "Süper Girişimci Bürokrat"lara ihtiyacımız var.

¹¹ Papuçcu, a.g.e. s.50.